

مقایسه گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج

در سال ۱۳۸۱

نویسنده: نصرالله عرفانی (۱)

چکیده

پژوهش حاضر به مقایسه گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج در سال ۱۳۸۱ با عنایت به جنسیت، نسبت، سن و پایگاه اجتماعی - اقتصادی آنان پرداخته است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه خانوارهای دارای جوانان ۱۵ تا ۲۴ سال شهرستان سنندج تشکیل می دهند. به شیوه نمونه گیری چند مرحله ای تصادفی ۱۶۰۰ نفر (۸۰۰ نفر جوان) از ۴۰ خوشه شهری (هر خوشه ۴۰ نفر) انتخاب شدند و با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته و سنجه دوازده ارزشی اینگلهارت اطلاعات

۱- کارشناس ارشد روان شناسی - عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور مرکز سنندج

لازم گردآوری شد و با به کارگیری شاخص‌های آمار توصیفی و آزمون t، تحلیل واریانس یک و چند عاملی و آزمون پیگردی توکی و با استفاده از نرم‌افزار رایانه‌ای SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج بیانگر آن است که گرایش ارزشی اولیاء مادی و گرایش ارزشی جوانان فرامادی است و بین گرایش ارزشی اولیاء و جوانان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. همچنین یافته‌های تحقیق بیانگر آن است که جنسیت بر روی گرایش اثر اصلی و در ارتباط با گروه اثر متقابل معنی‌داری ندارد. اما نتایج مبین آن است که بین گرایش ارزشی افراد گروه نمونه با توجه به نسبت آن‌ها تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به نحوی که گرایش ارزشی پدران و مادران مادی و پسران و دختران فرامادی است. همچنین نتایج نشان داد که بین گرایش ارزشی افراد گروه نمونه با توجه به سن آن‌ها تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به طوری که گرایش ارزشی افراد با دامنه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال (جوانان) فرامادی و گرایش افراد با دامنه سنی ۲۵ تا ۸۴ سال (اولیاء) مادی است. در ضمن نتایج حاکی از آن است که پایگاه اجتماعی - اقتصادی بر روی گرایش ارزشی اثر اصلی معنی‌داری دارد. یعنی گرایش ارزشی طبقات پائین و بالای اجتماعی - اقتصادی مادی است در حالی که گرایش ارزشی طبقه متوسط فرامادی می‌باشد. اما نتایج نشان داد که اثر متقابل بین گروه و پایگاه اجتماعی - اقتصادی در ارتباط با گرایش ارزشی معنی‌دار نیست. در ادامه نتایج مورد بحث قرار گرفته و در خاتمه ضمن اشاره به محدودیت‌های تحقیق، پیشنهادهای پژوهشی و کاربردی ارائه گردیده است.

کلید واژه : گرایش ارزشی، والدین، جوانان، پایگاه اجتماعی - اقتصادی،

جنسیت، سن

مقدمه

ارزش‌های اجتماعی از اساسی‌ترین عناصر یک نظام اجتماعی هستند که از طریق کنترل و هدایت آن‌ها می‌توان جامعه را به زوال یا تعالی کشاند (۱). هر چند که استمرار حیات ارزش‌ها برای مدت زمان طولانی قابل پیش‌بینی است اما این هرگز بدان معنا نیست که هیچ‌گونه تحول و تغییر ارزشی در جوامع رخ ندهد و موضوعاتی که به صورت ارزش جلوه گر شده‌اند، برای همیشه ثابت باقی بمانند. بلکه تحولات و دگرگونی‌های اجتماعی به دنبال خود تغییرات ارزشی را به همراه داشته و تمام جوامع تغییرات شدید و اساسی یا تغییرات آرام و تدریجی را تجربه کرده‌اند. این امر در دوره‌های متعدد زمانی و به نسبت میزان توسعه یافتگی جوامع متفاوت بوده است. اما تحولات ارزشی در جوامع معاصر نسبت به دوره‌های قبل از شدت بیش‌تری برخوردار شده است. گسترش تکنولوژی، بسط شاهراه‌های ارتباطی و اطلاعاتی، افزایش سواد و رفاه جامعه، همه‌گیر شدن امواج صوتی و تصویری و ظهور پدیده‌هایی چون ماهواره، اینترنت و صدها پدیده‌ی دیگر، تغییر و تحولات ارزشی را تشدید نموده است. حتی این مسئله که تغییرات همسوئی را با مقوله‌ای به نام "فرهنگ جهانی" در پی می‌کشاند، شاید بسیاری از جوامع را با مشکل جامعه‌پذیری ارزش‌های خود روبه‌رو ساخته است.

بیان مسأله

از دیدگاه جامعه‌شناسی ارزش‌ها محصولات اجتماعی هستند که تولید می‌شوند و به وسیله تعاملات اجتماعی انتقال می‌یابند. عوامل متعددی در شکل‌دهی ارزش‌های فرد مؤثرند. از جمله مهم‌ترین عواملی که در گرایش ارزشی افراد

تأثیر گذار است، فرآیند جامعه پذیری^(۱) می باشد. جامعه پذیری، جریان مداوم و مستمری است که در آن نهاد خانواده بسیار موثر است. با عنایت به این که درونی شدن ارزش ها از طریق جامعه پذیری اتفاق می افتد و فرآیند جامعه پذیری از خانواده شروع می شود و در این فرآیند والدین به عنوان الگوهای همانندسازی عمل می کنند، بنابراین می توانند نقش اساسی در شکل گیری گرایش های ارزشی فرزندان داشته باشند. البته بعدها با گسترده تر شدن فضای اجتماعی فرزندان و تعاملات اجتماعی آنان با سایرین و به ویژه پس از ورود به مدرسه و آغاز آموزش رسمی و نهایتاً تحت تأثیر سایر نهادهای اجتماعی، گرایش ارزشی اولیاء آنان قرار گیرد و بدین ترتیب شکاف فرهنگی بین نسلی را موجب شود.

حال اگر قبول کنیم که ارزش های اصلی یک جامعه عمدتاً از طریق جایگزینی نسل جوان به جای نسل سالخورده دگرگون می شود، در آن صورت بررسی گرایش های ارزشی جوانان در مقایسه با گرایش های ارزشی اولیاء آنان می تواند شناخت ارزشمندی از پیامدهای بلند مدت آن فراهم نماید. لذا عمده ترین مسائلی که این پژوهش به آن پرداخته است، عبارتند از این که گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج چگونه است؟ آیا گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج متفاوت است؟ متغیرهای فردی و پایگاه اجتماعی - اقتصادی در ارتباط با گرایش های ارزشی آنها چه نقشی ایفا می کنند؟

اهمیت و ضرورت مسأله

اهمیت ارزش ها در دوران نوجوانی به حدی است که بورژوازی^(۲) این دوران را دوره رغبت های ذهنی به ارزش ها نامیده است (۲). در دوران نوجوانی ارزش ها متحول می شوند و مفاهیم و ارزش های مورد تردید و سؤال قرار می گیرند به نظر

وبس^(۳) ارزش‌ها در مجاورت دنیای علم و اطلاع در جوانان پایه گذاری می‌شود و به تنظیم رفتار و مشخص نمودن عقاید آنان کمک می‌کند^(۳). اشپرانگر^(۴) نوجوانی را به عنوان یک دوره انتقال تصور می‌کند که در طول آن سلسله مراتب ارزش‌ها به وجود می‌آیند^(۴). به نظر او در این دوره ارزش‌های اساسی زندگی به ترتیب اهمیت به صورتی قطعی تر و پایدارتر شکل می‌گیرند و ارزش‌های حاکم بر فرد تعیین‌کننده نوع شخصیت او به شمار می‌روند^(۵). نوجوانان در مقایسه با دیگر گروه‌های سنی از آن رو اهمیت بیش‌تری دارند که طی چند سال آینده جایگزین گروه سنی بالاتر می‌شوند. به همین دلیل ارزش‌هایی که این گروه به آن باور دارند، احتمالاً سیمای غالب ارزشی آینده جامعه خواهد بود. لذا کنکاش و مقایسه گرایش ارزشی اولیاء و جوانان از اهمیتی در خور تأمل و تفکر برخوردار است تا بتوان در این زمینه شناخت علمی حاصل کرد و از این رهگذر اطلاعات مستندی فراهم نمود که مبنای برنامه‌ریزی فرهنگی جامعه قرار گیرد.

اهداف تحقیق

اهداف کلی این پژوهش شناخت و مقایسه گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج است که برای نیل به آن، اهداف ویژه با توجه به متغیرهای مورد مطالعه مد نظر قرار گرفته‌اند. به طوری که گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج با توجه به عوامل و پایگاه اجتماعی - اقتصادی مقایسه شده است.

سئوالات تحقیق

به منظور دستیابی به اهداف تحقیق، سؤال‌های اساسی زیر مطرح گردیدند:

- ۱ - نوع گرایش ارزشی اولیاء خانوارهای شهرستان سنندج چگونه است؟
 - ۲ - نوع گرایش ارزشی جوانان خانوارهای شهرستان سنندج چگونه است؟
 - ۳ - آیا بین نوع گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج تفاوت وجود دارد؟
 - ۴ - آیا بین نوع گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج با توجه به جنسیت آنها تفاوت وجود دارد؟
 - ۵ - آیا بین نوع گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج با توجه به نسبت آنها تفاوت وجود دارد؟
 - ۶ - آیا بین نوع گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج با توجه به سن آنها تفاوت وجود دارد؟
 - ۷ - آیا بین نوع گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج با توجه به پایگاه اجتماعی - اقتصادی آنها تفاوت وجود دارد؟
- متغیرهای پژوهش
- در این پژوهش گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج با توجه به جنسیت نسبت، سن و پایگاه اجتماعی - اقتصادی آنها مورد بررسی قرار گرفته است. گرایش ارزشی با استفاده از سنجه دوازده ارزشی اینگلهارت^(۶) در مقیاس فاصله‌ای سنجیده شده و در مقیاس اسمی در دو سطح مادی - فرامادی مورد مطالعه قرار گرفته است. همچنین پایگاه اجتماعی - اقتصادی^(۷) با استفاده از سه شاخص ترکیبی میزان تحصیلات، منزلت شغلی و میزان درآمد ماهیانه در سطح فاصله‌ای سنجیده شده و در مقیاس اسمی در سه سطح پائین، متوسط و بالا مورد مطالعه قرار گرفته است.

پیشینه تحقیق

ارزش^(۸) در لغت به معنای اهمیت مادی یا معنوی چیزهاست (۶). از نظر مفهومی ارزش به هر چیزی که به اعتبار اقتصادی، روانی، اجتماعی، اخلاقی یا زیبایی خود شایسته و مورد توجه شخص قرار می‌گیرد، اطلاق می‌شود. به عبارت دیگر ارزش یک هدف اجتماعی است که دست یافتن به آن مطلوب است (۷). به نظر پیترسون (۹) ارزش‌ها مفاهیمی تئوریک و مطلوبند که بر انتخاب افراد تأثیر می‌گذارند (۸). درباره ارزش‌ها نظریه پردازی‌های گوناگون انجام شده است از جمله اینگلهارت با دیدگاه جامعه‌شناسی سیاسی، تئوری دگرگونی ارزش‌ها را تحت عنوان "انقلاب آرام" (۱۰) مطرح کرد. به اعتقاد وی دگرگونی فرهنگی، تدریجی است و بازتاب دگرگونی در تجربه‌های سازنده‌ای است که به نسل‌های مختلف شکل داده است. از این‌رو ارزش‌ها و هنجارهای سنتی در میان نسل‌های گذشته کاملاً گسترده‌اند، در حالی که گرایش‌های جدید تا حد زیادی در میان نسل‌های جوان‌تر نفوذ داشته و با جانشین شدن نسل‌های جوان‌تر به جای نسل‌های مسن‌تر، جهان‌بینی متداول جوامع صنعتی دگرگون شده است (۹).

تقسیم‌بندی اینگلهارت از ارزش‌ها به صورت ارزش‌های مادی - فرامادی منطبق با تئوری سلسله مراتب نیازهای «مزلو» می‌باشد. اینگلهارت نیازهای زیست‌شناختی و امنیت اقتصادی و نیاز امنیتی (امنیت جانی) را به لحاظ این‌که مستقیماً به حیات ارتباط دارند به عنوان نیازهای مادی (طبیعی) در نظر گرفته و ارزش‌های متناظر بر آن را ارزش‌های مادی نام نهاده است و نیازهای عزت نفس، زیباشناختی، شناختی و تحقق خویشتن را تحت عنوان کلی نیازهای اجتماعی و خود شکوفایی خوانده است و ارزش‌های متناظر بر آن‌ها را ارزش‌های فرامادی نامیده است.

- اینگلهارت برای توضیح نظریه خود سه مدل ارائه کرده است:
- ۱) تاثیرات نسلی^(۱۱) (گروه‌های سنی)^(۱۲): بر اساس این مدل ارزش‌های اصلی شخص تا حدود زیادی انعکاس شرایطی است که در طول سال‌های قبل از بلوغ وی حاکم بوده است و اجتماعی شدن در دوران کودکی عامل مؤثری بر ارزش‌های دوران بزرگسالی است. مطابق این الگو به دلیل جایگزینی جمعیت، ارزش‌های حاکم بر جامعه در طول زمان تغییر می‌کند.
- ۲) تاثیرات دوره‌ای^(۱۳): آثار دوره‌ای بیانگر این مطلب است که دوره‌های رونق و شکوفایی اقتصادی به افزایش فرامادی‌گری می‌انجامد و دوره‌های کمبود، جنگ، بحران و تورم، مادی‌گری را به دنبال دارد.
- ۳) آثار سالخوردگی^(۱۴) (چرخه زندگی)^(۱۵): بر اساس این مدل به دلایل زیست‌شناختی و روان‌شناختی، جوانان کم‌تر از پیرامون مادی هستند، لیکن هر چه بر سنشان افزوده می‌شود، به ناچار درست به اندازه بزرگترهاشان مادی می‌شوند.
- در نهایت اینگلهارت مبانی تئوریک نظریه مادی/فرامادی ارزشی را بر دو فرضیه اساسی استوار می‌سازد:
- ۱) فرضیه کمیابی^(۱۶): اولویت‌های فرد بازتاب محیط اجتماعی - اقتصادی وی است. به نحوی که شخص بیش‌ترین ارزش‌ها را برای آن چیزهایی قائل می‌شود که عرضه‌ی آن‌ها نسبتاً کم است.
- ۲) فرضیه اجتماعی شدن^(۱۷): مناسبات میان محیط اجتماعی - اقتصادی و اولویت‌های ارزشی، یک رابطه مبتنی بر تطابق بلافاصله نیست. یک تأخیر زمانی محسوسی در این میان وجود دارد. زیرا ارزش‌های اصلی شخص تا حدود زیادی انعکاس شرایطی است که در طول سال‌های قبل از بلوغ وی حاکم بوده است^(۱۸).
- همچنین درباره ارزش‌ها، پژوهش‌های گسترده‌ای انجام گرفته است و نتایج جالبی

در برداشته‌اند. از جمله آلپورت^(۱۸) و همکاران^(۱۹۶۰) نشان دادند که علایق زیباشناسی، اجتماعی و دینی زن‌ها بیش‌تر از مردهاست^(۱۱). سلوین^(۱۹) و هاگسترام^(۲۰)^(۱۹۶۰) دریافتند که استقلال مالی ایستار آزادمنشانه‌تر دانشجویانی را تبیین می‌کند که به نسبت بیش‌تر از والدینشان به آزادی‌های مدنی تعلق خاطر دارند^(۱۲). برعکس لپیست^(۲۱)^(۱۹۶۰) از تزی دفاع می‌کند که به موجب آن طبقه کارگر، ایستاری محافظه‌کارانه و قدرت‌گرا دارد^(۱۳). ماتیوس^(۲۲) و پروتورو^(۲۳) نیز نشان دادند که هر چه سطح تحصیلات، شغل و درآمد بالاتر باشد، میزان مشارکت فعال در زندگی سیاسی بیش‌تر است^(۱۴). ساتو^(۲۴)^(۱۹۷۳) معلوم ساخت که در دوره نوجوانی، ارزش‌های برتر جابجا می‌شوند و از این جهت میان زنان و مردان تفاوت معنی‌داری وجود دارد^(۱۵). قدر^(۲۵)^(۱۹۷۵) نیز دریافت دخترهای جوان بیش‌تر به ارزش‌های دینی توجه دارند و در زمینه ارزش‌های اخلاقی بین مردان و زنان تفاوت معنی‌داری وجود دارد^(۱۶). روکیچ^(۲۶)^(۱۹۷۶) نیز به نتیجه مشابهی دست یافت و معلوم نمود که تفاوت معنی‌داری بین نظام ارزش‌های مردان و زنان در امریکا وجود دارد. موسگراو^(۲۷)^(۱۹۸۴) هم دریافت که دختران بیش‌تر از پسران بر ارزش‌های اجتماعی تأکید می‌کردند^(۱۸). موهان^(۲۸) و همکاران^(۱۹۸۶) نیز نشان دادند که نوع دوستی به نحو شایسته‌ای با سن و ارزش‌های اجتماعی. نظری همبستگی دارد^(۱۹).

در ایران نیز محمد اسماعیل^(۱۳۷۱) دریافت تراز اقتصادی، اجتماعی از جمله متغیرهای تأثیرگذار بر میزان همبستگی ارزشی نوجوانان از والدینشان می‌باشد. گیلک^(۱۳۷۳) و تیموری^(۱۳۷۸) نیز نشان دادند که بین ارزش‌های نوجوانان و والدینشان تفاوت وجود دارد^(۲۱ و ۲۲). همایونفرد^(۱۳۷۳) نتیجه‌گیری نمود که بین ارزش‌های دختران و پسران تفاوت وجود دارد^(۲۳). شمسیان^(۱۳۷۳) نیز به نتیجه

مشابهی دست یافت (۲۴). ملکی (۱۳۷۸) هم نشان داد که بین پایگاه اجتماعی - اقتصادی و گرایش ارزشی نوجوانان رابطه وجود دارد و گرایش ارزشی نوجوانان بیش تر مادی است (۲۵). توکلی (۱۳۷۸) طی مطالعه‌ای نتیجه‌گیری نمود که بین اولویت‌های ارزشی دختران و مادران تفاوت‌هایی وجود دارد (۲۶). علیزاده (۱۳۷۸) دریافت که سوگیری ارزش‌های دانشجویان به سمت ارزش‌های مادی بیش تر از ارزش‌های فرامادی است (۲۷). فرامرزی (۱۳۷۹) نیز به اولویت‌بندی ساختار ارزشی دانشجویان متناسب با تئوری شوارتز (۲۹) پرداخت و معلوم نمود که بین طبقه اجتماعی - اقتصادی با برخی از اولویت‌های ارزشی رابطه معنی داری وجود دارد (۲۸). عرفانی (۱۳۸۱) نیز دریافت که سلسله مراتب نظام ارزشی دانش‌آموزان به ترتیب اولویت عبارتند از نظری، سیاسی، اقتصادی، هنری، اجتماعی و مذهبی (۲۹). همچنین عرفانی (۱۳۸۱) در پژوهش دیگری دریافت که گرایش ارزشی دانش‌آموزان فرامادی و گرایش ارزشی اولیاء مدارس مادی است و بین گرایش ارزشی آنان رابطه معنی داری وجود ندارد (۳۰).

روش شناسی

جامعه آماری، گروه نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری این پژوهش، کلیه خانوارهای دارای جوانان ۱۵ تا ۲۴ سال شهرستان سنندج می‌باشند که در سال ۱۳۸۱ شامل ۴۸۰۰۰ خانوار بود. حجم نمونه نیز ۱۶۰۰ نفر تعیین گردید و به روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای تصادفی افراد گروه انتخاب شدند و مورد مطالعه قرار گرفتند.

ابزار پژوهش و روند گردآوری داده‌ها:

به منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته و سنجه دوازده ارزشی اینگلهارت استفاده شد. پرسشنامه محقق ساخته در برگیرنده پرسش‌هایی درباره متغیرهای زمینه‌ای همچون سن، جنس و نسبت بود و برای سنجش پایگاه اجتماعی - اقتصادی از سه شاخص ترکیبی میزان تحصیلات، منزلت شغلی و میزان درآمد ماهیانه استفاده شد که در نهایت پایگاه اجتماعی - اقتصادی در سه سطح پائین، متوسط و بالا مورد مطالعه قرار گرفت.

همچنین سنجه دوازده ارزشی اینگلهارت مشتمل بر سه سنجه چهار ارزشی است. به طوری که در هر سنجه ۲ گزینه نشان دهنده ارزش‌های مادی و ۲ گزینه بیانگر ارزش‌های فرامادی است و نهایتاً با توجه به ضریب اولویت انتخاب گزینه‌های مذکور نمره گرایش ارزشی افراد گروه نمونه تعیین شد و در دو سطح مادی و فرامادی مورد مطالعه قرار گرفت.

روایی صوری^(۳۰) سنجه اینگلهارت مورد تأیید جامعه‌شناسان قرار گرفته است و توسط عرفانی (۱۳۸۱) ضریب پایانی^(۳۱) ۰/۸۳ برای آنان گزارش گردیده است. در ضمن در این پژوهش طی یک مطالعه^(۳۲) راهنما بر روی ۱۶۰ نفر به روش بازآزمایی^(۳۳) با فاصله ۲ ماه، ضریب پایانی ۰/۷۸ محاسبه گردید که کافی به نظر می‌رسد^(۳۱). شایان ذکر است پرسشنامه‌ها توسط پرسشگرانی که به همین منظور آموزش دیده بودند، با مراجعه به افراد گروه نمونه از طریق مصاحبه تکمیل گردیدند. روش تحقیق و روش آماری: با عنایت به اهداف پژوهش و سؤالات اساسی تحقیق، روش این مطالعه از نوع زمینه‌یابی^(۳۴) است. به منظور توصیف و تجزیه و تحلیل داده‌ها علاوه بر استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی از آزمون‌های آماری استودنت^(۳۵)، تحلیل واریانس^(۳۶) یک و چند عاملی و نیز آزمون پیگردی توکی استفاده و تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم‌افزار SPSS انجام شد.

ارائه نتایج: در این قسمت نتایج توصیفی و تحلیلی در راستای اهداف پژوهش و در پاسخ به سؤالات اساسی تحقیق، در قالب جدول ارائه می‌گردد:

جدول شماره ۱: توصیف گرایش ارزشی گروه نمونه بر حسب متغیرهای مورد مطالعه

جوانان				اولیاء				گروه	متغیرها
S	X	P	F	S	X	P	F		
۲/۸۷	۸/۱۳	%۵۰	۴۰۰	۳/۲۲	۶/۷۹	%۵۰	۴۰۰	مذکر	جنسیت
۲/۸۴	۷/۹۱	%۵۰	۴۰۰	۲/۷۹	۶/۴۸	%۵۰	۴۰۰	مونث	
—	—	—	—	۳/۲۲	۶/۷۹	%۵۰	۴۰۰	پدر	نسبت
—	—	—	—	۲/۷۹	۶/۴۸	%۵۰	۴۰۰	مادر	
۲/۸۷	۸/۱۳	%۵۰	۴۰۰	—	—	—	—	پسر	
۲/۸۴	۷/۹۱	%۵۰	۴۰۰	—	—	—	—	دختر	
۲/۸۵	۸/۰۲	%۱۰۰	۸۰۰	—	—	—	—	۱۵ - ۲۴	سن
—	—	—	—	۲/۶۰	۶/۷۱	%۳	۲۴	۲۵ - ۳۴	
—	—	—	—	۲/۸۱	۶/۸۳	%۳۳/۹	۲۷۱	۳۵ - ۴۴	
—	—	—	—	۳/۱۰	۶/۷۱	%۴۲/۸	۳۴۲	۴۵ - ۵۴	
—	—	—	—	۳/۱۳	۶/۳۹	%۱۵	۱۲۰	۵۵ - ۶۴	
—	—	—	—	۳/۳۴	۵/۲۸	%۴/۹	۳۹	۶۵ - ۷۴	
—	—	—	—	۱/۱۵	۶	%۰/۵	۴	۷۵ - ۸۴	
۲/۷۰	۷/۷۷	%۲۹	۲۳۲	۲/۶۶	۶/۳۸	%۵۷/۴	۴۹۵	پایگاه اجتماعی	پائین
۲/۸۴	۸/۲۸	%۵۹/۴	۴۷۵	۳/۴۴	۶/۹۲	%۳۵/۴	۲۳۸	اقتصادی	متوسط
۳/۰۹	۷/۲۹	%۱۱/۶	۹۳	۳/۳۱	۷/۱۷	%۷/۲	۵۸		بالا

داده‌های جدول فوق نشان دهنده آن است که بر اساس متغیر جنسیت در هر دو گروه اولیاء و جوانان، میانگین نمرات گرایش ارزشی افراد مذکر بیش‌تر از افراد مونث است. البته گرایش ارزشی اولیاء (مذکر و مونث) مادی و جوانان (مذکر و مونث) فرامادی است. بر اساس متغیر نسبت، داده‌ها بیانگر آن است که میانگین نمرات گرایش ارزشی پدران بیش‌تر از مادران می‌باشد و همچنین در بین جوانان، میانگین نمرات پسران بیش‌تر از دختران است. البته گرایش ارزشی پدران و مادران مادی و گرایش ارزشی پسران و دختران فرامادی است. بر اساس متغیر سن، نتایج مبین آن است که میانگین نمرات گرایش ارزشی افراد ۱۵ تا ۸۴ سال (اولیاء) بیش‌تر است. به نحوی که گرایش ارزشی اولیاء مادی و جوانان فرامادی می‌باشد. بر اساس متغیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی، نتایج بیانگر آن است که گرایش ارزشی اولیاء و جوانان با توجه به پایگاه اجتماعی - اقتصادی متفاوت است.

جدول شماره ۲: توصیف گرایش ارزشی گروه نمونه بر حسب اولویت اول

سنجه دوازده ارزشی اینگلهارت

جوانان		اولیاء		ارزش	گرایش
P	F	P	F		
٪۷/۴	۵۹	٪۷/۴	۵۹	حفظ آهنگ بالای رشد اقتصادی	مادی
٪۳/۴	۲۷	٪۶/۱	۴۹	وجود نیروی دفاعی قوی کشور	
٪۱/۳	۸۲	٪۸/۹	۷۱	حفظ کشور	
٪۱/۵	۱۲	٪۲/۸	۲۲	مبارزه با افزایش قیمت‌ها	فرامادی
٪۵/۵	۴۴	٪۱۰/۸	۸۶	حفظ ثبات و تعادل اقتصادی	
٪۹/۵	۷۶	٪۱۹/۹	۱۵۹	مبارزه با جرم و جنایت	
٪۲۴	۱۹۲	٪۷/۵	۶۰	مشارکت در تصمیم‌گیرهای مربوط به کار و اجتماع	

↑	۳۰	٪۳/۸	۴۰	٪۵	تلاش برای زیباسازی شهر و روستا	فرامادی
	۳۳	٪۴/۱	۴۲	٪۵/۳	دفاع از آزادی بیان	
	۱۱۷	٪۱۴/۶	۱۰۷	٪۱۳/۴	مشارکت در تصمیم‌گیری‌های دولتی	
	۴۶	٪۵/۸	۴۵	٪۵/۶	حرکت به سوی جامعه مدنی	
	۶۸	٪۸/۵	۷۴	٪۹/۳	حرکت به سوی ارزشمندتر شدن علم و اندیشه	

N = 1600

داده‌های جدول فوق بیانگر آن است که در سنجش دوازده ارزشی اینگلهارت بر حسب اولویت اول، گرایش ارزشی اولیاء ۵۶٪ مادی و ۴۴٪ فرامادی است در حالی که گرایش ارزشی جوانان ۳۷٪ مادی و ۶۳٪ فرامادی می‌باشد.

جدول شماره ۳: مقایسه گرایش ارزشی گروه نمونه

گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	T	P
اولیاء	۸۰۰	۶/۶۳	۳/۰۱	۱۵۹۸	-۹/۴۶	۰/۰۰۰
جوانان	۸۰۰	۸/۰۲	۲/۸۵			

**P < 0.01

نتایج آزمون نشان می‌دهد که بین میانگین نمرات گرایش ارزشی اولیاء و جوانان تفاوت معنی داری (P < ٪۱، $t_{(1598)} = -9/46$) وجود دارد. به نحوی که گرایش ارزشی اولیاء مادی و گرایش ارزشی جوانان فرامادی است.

جدول شماره ۴: مقایسه گرایش ارزشی گروه نمونه بر حسب جنسیت

منبع تغییرات	مجموع	درجه آزادی	میانگین	F	P
گروه	۷۷۰/۰۶	۱	۷۷۰/۰۶	۸۹/۵۴**	۰/۰۰۰
جنسیت	۲۲/۵۶	۱	۲۷/۵۶	۳/۲۰	۰/۰۷۴
گروه×جنسیت	۰/۹۰	۱	۰/۹۰	۰/۱۰	۰/۷۴۶

** P < 0.01

نتایج تحلیل و اریانس چند عاملی بیانگر آن است که برای فاکتور گروه اثر اصلی معنی داری ($F_{(1,1596)} = 89.54, P < 0.01$) وجود دارد. اما نتایج نشان می دهد که اثر اصلی برای فاکتور جنسیت و نیز اثر متقابل بین گروه و جنسیت معنی دار نیست. لذا می توان گفت که گرایش ارزشی اولیاء مادی و گرایش ارزشی جوانان فرامادی است. اما جنسیت در ارتباط با گرایش ارزشی جوانان و اولیاء آنان به عنوان متغیر تعدیل گر نقشی ایفا نمی کند.

جدول شماره ۵: مقایسه گرایش ارزشی گروه نمونه بر حسب نسبت

منبع تغییرات	مجموع	درجه آزادی	میانگین	F	P
بین گروهها	۷۹۸/۵۲	۳	۲۶۶/۱۷	۳۰/۹۵**	۰/۰۰۰۰
درون گروهها	۱۳۷۲۵/۷۷	۱۵۹۶	۸/۶۰		
کل	۱۴۵۲۴۲/۲۹	۱۵۹۹			

** P < 0.01

نتایج تحلیل و اریانس یک عاملی نشان می دهد که بین میانگین نمرات گرایش ارزشی افراد گروه نمونه با توجه به نسبت آنها تفاوت معنی داری

($F_{(3,1596)} = 30/95$, $P < 0.1$) وجود دارد. این موضوع به وسیله آزمون توکی بررسی شد و مشخص گردید که بین میانگین نمرات گرایش ارزشی پدران با پسران و دختران همینطور مادران با پسران و دختران تفاوت معنی داری ($P < 0.1$) وجود دارد. اما بین میانگین نمرات گرایش ارزشی پدران و مادران همینطور پسران و دختران تفاوت معنی داری مشاهده نشد. لذا می توان گفت که گرایش ارزشی پدران و مادران مادی و گرایش ارزشی پسران و دختران فرامادی است.

جدول شماره ۶: مقایسه گرایش ارزشی گروه نمونه بر حسب دامنه سنی

منبع تغییرات	مجموع	درجه آزادی	میانگین	F	P
بین گروهها	۸۶۲/۸۰	۶	۱۴۳/۸۰		
درون گروهها	۱۳۶۶۱/۴۹	۱۵۹۳	۸/۵۷	** ۱۶/۷۶	۰/۰۰۰
کل	۱۴۵۲۴/۲۹	۱۵۹۹			

** $P < 0.01$

نتایج تحلیل واریانس یک عاملی نشان می دهد که بین میانگین نمرات گرایش ارزشی افراد گروه نمونه با توجه به سن آنها تفاوت معنی داری ($F = 16/76$, $P < 0.1$) وجود دارد. این موضوع با آزمون پیگردی توکی بیش تر مورد مطالعه قرار گرفت و نتایج نشان داد که بین میانگین نمرات گرایش ارزشی جوانان با اولیاء آنان تفاوت معنی داری ($P < 0.01$) وجود دارد. به طوری که گرایش ارزشی جوانان (۱۵ تا ۲۴ سال) فرامادی و اولیاء (۲۵ تا ۸۴ سال) مادی است.

جدول شماره ۷: مقایسه گرایش ارزشی گروه نمونه بر حسب پایگاه اجتماعی - اقتصادی

منبع تغییرات	مجموع	درجه آزادی	بیانگین	F	P
گروه	۲۰۴/۵۶	۱	۲۰۴/۵۹	۲۴ **	۰/۰۰۰
پایگاه	۹۲/۹۴	۲	۴۶/۴۷	۵/۵۴ **	۰/۰۰۴
گروه × پایگاه	۵۰/۸۲	۲	۲۵/۴۱	۲/۹۸	۰/۰۵۱

** P < 0.01

نتایج تحلیل واریانس چند عامل بیانگر آن است که برای فاکتور گروه اصلی معنی داری ($F_{(1,1594)} = 24, P = 0/01$) وجود دارد، همچنین نتایج نشان می دهد که برای فاکتور پایگاه اجتماعی - اقتصادی اثر اصلی معنی داری ($F_{(2,1594)} = 5/45, P = 0/01$) وجود دارد. اما اثر متقابل بین گروه و پایگاه اجتماعی - اقتصادی در ارتباط با گرایش ارزشی معنی داری نیست. این موضوع به وسیله آزمون توکی بیش تر مورد مطالعه قرار گرفت. نتایج نشان دادند که گرایش ارزشی افراد طبقات پائین و بالای پایگاه اجتماعی - اقتصادی مادی و گرایش ارزشی افراد طبقه متوسط فرامادی است.

بحث و نتیجه گیری

در پاسخ به سؤال اول، دوم و سوم طرح پژوهشی، نتایج سنجه دوازده ارزشی اینگلهارت بیانگر آن است که گرایش ارزشی اولیاء مادی و گرایش ارزشی جوانان فرامادی است و بین گرایش ارزشی اولیاء و جوانان خانوارهای شهرستان سنندج تفاوت معنی داری وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیق ملکی (۱۳۷۸) همخوانی

ندارد. اما نتایج پژوهش گیلک (۱۳۷۳)، تیموری (۱۳۷۸)، علیزاده (۱۳۷۸) و عرفانی (۱۳۸۱) را تأیید می‌کند. در توضیح این یافته باید گفت که مطابق با مدل تاثیرات نسلی (گروه‌های سنی) اینگلهارت، گرایش‌های ارزش‌های شخص تا حدود زیادی انعکاس شرایطی است که در طول سال‌های تکوین شخصیت شان حاکم بوده است. چون جوانان در طول سال‌های شکل‌گیری شخصیت خود، تحت اوضاع نسبتاً امنی پرورش یافته‌اند، گرایش ارزشی آنان بیش‌تر فرامادی است. اما اولیاء چون در طول زندگی خود شرایط جنگ را تجربه کرده‌اند و با عدم امنیت جانی و اقتصادی روبرو بوده‌اند، لذا گرایش ارزشی آنان بیش‌تر مادی است. همچنین مطابق مدل تاثیرات دوره‌ای که بیانگر آن است دوره‌های رونق و شکوفایی اقتصادی به افزایش گرایش فرامادی می‌انجامد با توجه به خاتمه جنگ و تلاش برای سازندگی و توسعه سیاسی و اقتصادی جامعه و انجام اصلاحات و استقرار جامعه مدنی، در نتیجه فرایند جایگزین جمعیت جوان به جای جمعیت سالخورده جامعه، تحول تدریجی به سوی ارزش‌های فرامادی ایجاد گردیده است. اما باید در عین حال گفت به دلیل تورم اقتصادی و بیکاری، امکان دارد این روند تحولی ادامه نیابد و مجدداً شاهد بروز و غلبه ارزش‌های مادی در بین جوانان باشیم. به علاوه براساس مدل آثار سالخوردگی (آثار چرخه زندگی) به دلایل زیست‌شناختی و روان‌شناختی، جوانان ذاتاً کم‌تر از پیران مادی هستند. لیکن هر چه به سنشان افزوده می‌شود به ناچار گرایش ارزشی آنان بیش‌تر مادی می‌شود. بخصوص آن که همراه آثار دوره‌ای چنانچه شرایط اقتصادی - سیاسی جامعه بهبود نیابد، نمی‌توان انتظار داشت با تحول جمعیت، گرایش‌های ارزشی مادی به سمت گرایش‌های فرامادی متحول شود. به عبارت دیگر اگرچه گرایش ارزشی جوانان فرامادی است اما هر قدر که آنان بزرگتر می‌شوند، به گروه سنی سالخورده جامعه شبیه‌تر خواهند شد. لذا با گذشت یک

دوره زمانی، با آن که هر گروه در طول زمان تغییر می کند، اما ممکن است ارزش های کلی جامعه تغییر نکند، زیرا جایگزینی جمعیت به وسیله آثار چرخه زندگی ممکن است خنثی شود. در پاسخ به سؤال چهارم طرح پژوهشی، یافته های تحقیق بیانگر آن است که اثر اصلی برای فاکتور جنسیت معنی دار نیست و همچنین نتایج بیان کننده آن است که اثر متقابل بین گروه و جنسیت معنی دار نمی باشد. لذا می توان نتیجه گیری نمود اگرچه گرایش ارزشی اولیاء و جوانان متفاوت است و گرایش اولیاء مادی و جوانان فرامادی می باشد اما نتایج بیانگر آن است که بین گرایش ارزشی گروه نمونه با توجه به جنسیت آنان تفاوت معنی داری وجود ندارد. همچنین باید گفت که اثر متقابل گروه و جنسیت بر روی گرایش ارزشی نمونه مورد مطالعه معنی دار نیست. بنابراین جنسیت در ارتباط با گرایش ارزشی جوانان و اولیاء آنان به عنوان متغیر تعدیل کننده نقشی ایفا نمی کند. این نتیجه با نتایج تحقیقات آلپورت و ورنون (۱۹۶۰)، ساتو (۱۹۷۳)، موسگراو (۱۹۸۴)، همایون فرد (۱۳۷۳)، شمسیان (۱۳۷۳) و عرفانی (۱۳۸۱) همخوانی ندارد. در راستای این یافته، نتایج پاسخ به سؤال پنجم طرح پژوهشی مورد بحث و نتیجه گیری قرار می گیرد. در پاسخ به سؤال پنجم طرح پژوهشی، یافته های تحقیق بیانگر آن است که بین گرایش ارزشی افراد گروه نمونه، با توجه به نسبت آنها تفاوت معنی داری وجود دارد. به نحوی که بین گرایش ارزشی پدران با جوانان پسر و دختر و نیز بین گرایش ارزشی مادران با جوانان پسر و دختر تفاوت معنی داری دیده می شود. به نحوی که گرایش ارزشی پدران و مادران مادی و گرایش ارزشی جوانان پسر و دختر فرامادی است. اما نتایج بیانگر آن است که گرایش ارزشی پدران و مادران تفاوت معنی داری نداشته و گرایش ارزشی آنان مادی است. همچنین نتایج نشان دهندگان آن است که گرایش ارزشی جوانان پسر و دختر تفاوت معنی داری نداشته و گرایش ارزشی آنان مادی است.

همچنین نتایج نشان دهنده آن است که گرایش ارزشی جوانان پسر و دختر تفاوت معنی داری نداشته و گرایش ارزشی آنان فرامادی است. بنابراین در ارتباط با نسبت می توان نتیجه گیری نمود که بین همسران و همین طور برادران و خواهران جوان از نظر گرایش ارزشی تفاوت معنی داری وجود ندارد. اما از نظر نسبت اولیاء و جوانان گرایش ارزشی متفاوت است. این یافته نتایج یافته های سؤالات اول، دوم، سوم و چهارم طرح پژوهشی را تأیید می کند. در توضیح این مطلب مطابق بامدل سالخوردگی (آثار چرخه زندگی) نظریه اینگلهارت باید گفت جوانان کم تر از بزرگسالان مادی گرا هستند. لذا تفاوت سنی بین جوانان و اولیاء آنان موجب تفاوت در گرایش ارزشی آنها شده است. این موضوع می تواند بیانگر فاصله بین نسلی و شکاف فرهنگی بین اولیاء و جوانان باشد.

در پاسخ به سؤال ششم طرح پژوهشی یافته های تحقیق بیانگر آن است که بین گرایش ارزشی افراد گروه نمونه با توجه به سن آنها تفاوت معنی داری وجود دارد. به نحوی که گرایش ارزشی افراد با دامنه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال (جوانان) فرامادی و گرایش ارزشی افراد با دامنه سنی ۲۵ تا ۸۴ سال (اولیاء) مادی است. این یافته ضمن تأیید یافته های پیشین بیانگر آن است که در تعیین نوع گرایش ارزشی افراد عامل سن مهم و اثرگذار است و به همین دلیل گرایش ارزشی افراد با دامنه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال (جوانان) فرامادی است و متفاوت از گرایش ارزشی افراد با دامنه سنی ۲۵ تا ۸۴ سال (اولیاء) که مادی است، می باشد. در توضیح این مطلب مطابق با مدل سالخوردگی (آثار چرخه زندگی) نظریه اینگلهارت باید گفت فاصله سنی بین جوانان و اولیاء موجب تفاوت در گرایش ارزشی آنان شده است و تفاوت در ارزش ها موجبات شکاف فرهنگی بین نسلی را فراهم نموده است. در پاسخ به سؤال هفتم طرح پژوهشی یافته های تحقیق بیانگر آن است که اثر اصلی برای فاکتور پایگاه اجتماعی -

اقتصادی معنی دار است. لذا می توان نتیجه گیری نمود که در مجموع تفاوت معنی داری بین گرایش ارزشی افراد گروه نمونه با توجه به پایگاه اجتماعی - اقتصادی آنان وجود دارد. به نحوی که گرایش ارزشی افراد پایگاه اجتماعی - اقتصادی پائین و بالا، مادی است و گرایش ارزشی افراد پایگاه اجتماعی - اقتصادی متوسط، فرامادی است. اما اثر متقابل بین گروه و پایگاه اجتماعی - اقتصادی در ارتباط با گرایش ارزشی معنی دار نمی باشد. بنابراین باید گفت پایگاه اجتماعی - اقتصادی بر روی گرایش ارزشی گروه مورد مطالعه (اعم از اولیاء و جوانان) اثر اصلی داشته اما به عنوان متغیر تعدیل کننده عمل نکرده است. این یافته با نتایج تحقیقات سلوین و هاگسترام (۱۹۶۰)، لیپست (۱۹۶۰)، محمد اسماعیل (۱۳۷۱)، شمسیان (۱۳۷۳)، تیموری (۱۳۷۸)، ملکی (۱۳۷۸) و عرفانی (۱۳۸۱) همخوانی دارد. در توضیح این مطلب باید گفت پایگاه اجتماعی - اقتصادی از کلیدی ترین و رایج ترین مفاهیم قشر بندی اجتماعی است و برای درک بهتر مباحث جامعه شناسی طبقات اجتماعی از اهمیت زیادی برخوردار است. از جمله هایمن (به نقل از هارالامبوس) در مقاله ای تحت عنوان نظام های ارزشی طبقات مختلف، برداشتی اجتماعی - روان شناختی از تحلیل قشر بندی بدست داده است و نتیجه گیری نموده که انرژی طبقات مختلف، متفاوت می باشد (۳۲). بنابراین در مطالعه ارزش های جامعه همواره به عنوان یک متغیر مهم اثرگذار می باید مورد عنایت پژوهشگران قرار گیرد.

محدودیت های تحقیق

از جمله محدودیت های اجرایی این پژوهش بزرگی و پراکندگی حجم نمونه در سطح شهرستان سنندج، بی سوادی و کم سوادی تعدادی از افراد گروه نمونه و عدم حضور برخی از افراد به هنگام مراجعه بود که سعی شد با انتخاب پرسشگران

علاقمند و آموزش آنان، از طریق مصاحبه اقدام به تکمیل پرسشنامه‌ها نمایند و در صورت لزوم با تنظیم وقت، مراجعه مجدد به افراد گروه نمونه داشته باشند.

محدودیت دیگری که این پژوهش با آن روبرو بود، انتخاب ابزار مناسب برای گردآوری داده‌ها و اطلاعات لازم بود. برای این منظور ضمن تهیه پرسشنامه محقق ساخته، برای مطالعه گرایش ارزشی از سنجه دوازده ارزشی اینگلهارت استفاده شد. اگرچه این پرسشنامه دارای روایی و پایایی مناسبی است اما به هر حال با توجه به این که مطالعه ارزش‌ها به زمینه‌های فرهنگی هر جامعه بستگی دارد، بنابراین نتایج این پژوهش را باید با رعایت احتیاط نگریست.

پیشنهادها

- الف) پیشنهادهای پژوهشی: به پژوهشگران علاقمند در این زمینه پیشنهاد می‌گردد:
- ۱ - گرایش ارزشی گروه‌های مختلف از جمله دانشجویان، کارگران، کارمندان و... را مورد مطالعه قرار دهند.
 - ۲ - برای مطالعه تحولات اجتماعی در حوزه جامعه‌شناسی سیاسی، رابطه گرایش ارزشی و مشارکت سیاسی را مورد پژوهش قرار دهند.
 - ۳ - در حوزه تربیت، رابطه گرایش ارزشی و رشد اخلاقی را مورد کنکاش علمی قرار دهند.
 - ۴ - در حوزه دین، رابطه گرایش ارزشی با باورها و اعتقادات دینی را تحقیق کنند.
 - ۵ - ساختار ارزشی دانشجویان را با توجه به مبانی تئوریک جامعه‌شناسی شوارتز مطالعه نمایند.

ب) پیشنهادی کاربردی: به منظور کاربردی‌ترین یافته‌های این تحقیق پیشنهاد می‌شود:

۱ - چون گرایش ارزشی اولیاء مادی است و این مطلب بیانگر آن است که آن‌ها بیش‌تر به نیازهای فیزیولوژیکی و ایمنی توجه دارند لذا به مسئولین امر پیشنهاد می‌نماید با بهبود شرایط اجتماعی و اقتصادی جامعه موجبات تسهیل رضای نیازهای اولیه خانواده‌ها را فراهم آورند تا بدینوسیله گرایش ارزشی اولیاء بیش‌تر به سمت ارزش‌های فرامادی سوگیری نماید.

۲ - از آنجا که گرایش ارزشی جوانان فرامادی است و این مطلب بیانگر آن است که آن‌ها بیش‌تر به نیازهای اجتماعی و خودشکوفایی توجه دارند، لذا مسئولین امر زمینه رضای نیازهای جوانان در گستره‌ی نیازهای دلبستگی به دیگران، احترام، زیباشناختی و ذهنی را فراهم آورند.

۳ - از آن جهت که سوگیری گرایش ارزشی جوانان به سمت ارزش‌های فرامادی است، علاوه بر این که متناسب با مدل آثار نسلی و چرخه‌ی زندگی است، متناسب با مدل آثار دوره‌ای می‌تواند نشانگر شرایط اجتماعی - اقتصادی و فضای فرهنگی - سیاسی جامعه باشد. لذا به مسئولین امر توصیه می‌نماید با برنامه ریزی برای جوانان، امید به زندگی را در آنان تقویت نموده تا فارغ از دغدغه‌های اقتصادی، همواره روبه ارزش‌های فرامادی داشته باشند.

۴ - نتایج بیانگر آن است که گرایش ارزشی اولیاء مادی و جوانان فرامادی است. این مطلب ضمن آن‌که بیانگر فاصله نسلی و شکاف فرهنگی بین اولیای و جوانان است، بیم آن می‌رود گرایش ارزشی جوانان با الگوگیری از اولیاء خود به سمت ارزش‌های مادی سوگیری نماید. لذا بر مسئولین امر است تا با برنامه ریزی صحیح موجبات همخوانی گرایش ارزشی جوانان و اولیاء را به سمت ارزش‌های فرامادی فراهم آوردند.

۵ - نتایج به تفاوت گرایش ارزشی طبقات مختلف پایگاه اجتماعی - اقتصادی جامعه اشاره داشت. بنابراین به مسئولین امر پیشنهاد می‌کند تا در برنامه ریزی‌های کلان اجتماعی فاصله طبقات اجتماعی را کم کنند. زیرا در غیر این صورت باعث ایجاد و تقویت فاصله ارزشی در بین افراد جامعه با خاستگاه طبقاتی مختلف می‌شود.

پی‌نوشت‌ها

22-Matthews	1-Socialization
23-Prothro	2-Borgade
24-Sato	3-Debesse
25-Feather	4-Spranger
26-Rokeach	5-Value tendency
27-Musgrave	6-Ingelhart
28-Mohan	7-Socio-economic stutus
29-Schwartz	8-Value
30-Faceidity	9-Peterson Val
31-Reliability Coefficient	10-Silent revolution
32-Pilot	11-Generational effects
33-Test-retest	12-Cohort age effects
34-Survey	13-Period effects
35-Studentst	14-Agging effects
36 - Oneway Anova	15-Life cycle effects
37-MANOVA	16-Scareity Hypotheses
38-Tukey	17-Socialization Hypotheses
39-Statistical Package of Social Science	18-Allport
40-Haiman	19-Selivin
41-Haralambose	20-Hagstrom
	21-Lipset

منابع

- ۱ - رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۸). آنا تومی جامعه. تهران: انتشارات سهامی انتشار، چاپ اول.
- ۲ - دبس، موریس (۱۳۴۹). مراحل تربیت. ترجمه علی محمد کاردان. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول.
- ۳ - دبس، موریس (۱۳۵۵). بلوغ. ترجمه حسن صفاریان. تهران: انتشارات علمی، چاپ دوم.
- ۴ - شرقی، محمدرضا (۱۳۷۲). دنیای نوجوانی. تهران: انتشارات تربیت، چاپ دوم.
- ۵ - احمدی، احمد (۱۳۷۳). روان شناسی نوجوانان و جوانان. اصفهان: انتشارات مشعل، چاپ سوم.
- ۶ - مشیری، مهشید (۱۳۷۷). فرهنگ فارسی. تهران: نشر پیکان، چاپ اول.
- ۷ - شعاری نژاد، علی اکبر (۱۳۶۴). فرهنگ علوم رفتاری. تهران: انتشارات امیرکبیر، چاپ اول.
- 8-Peterson, James (1976). Counseling and values: A Philosophical Examination. The Carro I Cranston Rhode Island.
- 9-Ingelhart, Ronald (1971). The Silent revolution: Changing values and political styles among western publics. Princeton Univeristy Press.
- ۱۰ - اینگلهارت، رونالد (۱۳۷۳). تحول فرهنگی در جامعه پیشرفته صنعتی. ترجمه مریم وتر. تهران: انتشارات کویر، چاپ اول.
- 11-Allport, G.W.; Vernon, Philip E. and Lindzey, Gordner (1960). Study of Values. Boston Houghton Mifflin Compony.
- 12-Selivin, Hanon and Hagstrom, Warren O. (1960). Determinants of support for civil liberties. Biritish Journal of sociology. Vol. 11.
- 13-Lipset, Seymour Martin (1960). Working Calss Authoritarian Politicalman. New York: Doubleday and Co.

- ۱۴ - تامین، ملوین (۱۳۷۳). جامعه‌شناسی قشر بندی و نابرابری‌های اجتماعی (نظری و کاربردی). ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر. تهران: انتشارات توتیا، چاپ اول.
- 15-Sato, Saturo (1973). A Study of interpersonal Values in adolescents. *Tohoko Psychological Falia*. Vol.32(1-4).
- 16-Feather, N.T. (1975). *Values in Education and Society*. New York; Free Press.
- 17-Rokeach, Milton (1976). *Beliefs, Attitudes and Values*. Josy-Bass Publisher.
- 18-Musgrave, Peter W. (1984). The moral values of some Australian adolescents. A Report and Discussion *Australian Newsland Journal of Sociology*. Vol.20(2).
- 19-Mohan, Jitendra and Sneoran, Rams (1986). Altruistic behavior of adolescents in relation to personality and Values. *Perspectives in Psychological Research* Vol.9(1).
- ۲۰ - محمد اسماعیل، الهه (۱۳۷۱). بررسی سلسله مراتب ارزش‌های نوجوانان دختر و والدین آنها. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۲۱ - گیلک، عبدالامیر (۱۳۷۳). بررسی سلسله مراتب ارزش‌های نوجوانان پسر و والدین آنها. مجموعه مقالات سومین سمپوزیوم جایگاه تربیت نوجوانان و جوان در آموزش و پرورش. تهران: معاونت پژوهشی وزارت آموزش و پرورش، چاپ اول.
- ۲۲ - تیموری، کاوه (۱۳۷۸). بررسی و مقایسه نظام ارزش‌های پسران و پدران و عوامل مؤثر بر آن در شهر تهران. تهران: روزنامه اطلاعات مورخه ۲۵/۱۱/۷۸، شماره ۲۱۸۴۶.
- ۲۳ - همایون فرد، فاطمه (۱۳۷۳). مقایسه نظام ارزش‌های دختران و پسران شهرستان سمنان.

پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشکده مدیریت و برنامه ریزی وزارت آموزش و پرورش.

۲۴ - شمسیان، داوود (۱۳۷۳). بررسی سلسله مراتب ارزش های نوجوانان پسر و دختر شهر تهران. مجموعه مقالات سومین سمپوزیوم جایگاه تربیت نوجوانان و جوانان در آموزش و پرورش. تهران: معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش، چاپ اول.

۲۵ - ملکی، امیر (۱۳۷۸). بررسی رابطه پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانواده با گرایش های ارزشی نوجوانان. تهران: خبرنامه فرهنگ و پژوهش، معاونت پژوهشی و آموزشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شماره ۵۴.

۲۶ - نوکی، مهناز (۱۳۷۸). بررسی نظام های ارزشی دو نسل دختران و مادران. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی.

۲۷ - علیزاده، جلیل (۱۳۷۸). سنجش میزان سوگیری دانشجویان به ارزش های جهانی (مادی - فرامادی) و عوامل موثر بر آن. تبریز: دانشگاه تبریز.

۲۸ - فرامرزی، داود (۱۳۷۹). بررسی ساختار و اولویت های ارزشی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.

۲۹ - عرفانی، نصرالله (۱۳۸۱). بررسی نظام ارزشی دانش آموزان دوره متوسطه و پیش دانشگاهی استان کردستان در سال تحصیلی ۷۹ - ۱۳۷۸. تهران: فصلنامه تعلیم و تربیت، سال هجدهم، شماره ۳.

۳۰ - عرفانی، نصرالله (۱۳۸۱). بررسی رابطه گرایش های ارزشی دانش آموزان و اولیاء مدارس دوره پیش دانشگاهی استان کردستان در سال تحصیلی ۸۱ - ۱۳۸۰. سنندج: شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش کردستان.

۳۱ - شریفی، حسن پاشا (۱۳۷۳). اصول روان سنجی و روان آزمایی. تهران: انتشارات رشد، چاپ اول.

۳۲ - هارالامبوس، مایکل (۱۳۷۹). پیشرفت تحصیلی افتراقی از دیدگاه جامعه شناسی آموزش و پرورش. ترجمه امان الله صفوی. فصلنامه تعلیم و تربیت، سال ششم، شماره ۲ و ۳.